

Bruxelles, 30. siječnja 2025.
(OR. en)

5785/25

COMPET 50	ENER 18
MI 57	ENV 51
IND 27	ESPACE 6
CLIMA 21	FIN 119
COH 1	PHARM 11
DRS 5	POLCOM 11
ECOFIN 105	RECH 30
EDUC 21	SOC 43
EF 21	TELECOM 23
EMPL 32	TRANS 17

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 29. siječnja 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 30 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU,
EUROPSKOM VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I
SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA
Kompas konkurentnosti za EU

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 30 final.

Priloženo: COM(2025) 30 final



Bruxelles, 29.1.2025.
COM(2025) 30 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE
EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Kompas konkurentnosti za EU

Kompas konkurentnosti za EU

Europa ima brojne gospodarske adute, ali mora odmah poduzeti mjere kako bi ponovno postala konkurentna i očuvala blagostanje. EU ima sve što je potrebno da preuzme vodeći položaj u globalnom gospodarstvu budućnosti. Ima nenadmašne talente i stručnu radnu snagu, veliku količinu privatnog kapitala, jedinstveno tržište veličine čitavog kontinenta, stabilno i predvidljivo pravno okruženje, vladavinu prava i jedinstveno socijalno tržišno gospodarstvo. Posljednjih godina Europa je pokazala iznimnu sposobnost da odgovori na brojne uzastopne krize. Izdržala je pandemiju i energetske šok uzrokovan ruskim energetske ucjenom. Ostvarila je konkretan napredak u usporednoj digitalnoj i zelenoj tranziciji i uvela nove politike i instrumente financiranja za nastavak oporavka i povećanje gospodarskog rasta.

EU mora hitno ukloniti dugotrajne prepreke i strukturne slabosti koje ga koče. Zbog stalnog posustajanja u rastu produktivnosti Europa posljednja dva desetljeća ne drži korak s drugim velikim gospodarstvima. EU u području naprednih tehnologija zaostaje za SAD-om, a Kina ga je u brojnim sektorima sustigla i preuzima vodeću ulogu u nekim novim područjima rasta. Glavni je uzrok manjak inovacija. Europa ne uspijeva pretočiti svoje ideje u nove, utržive tehnologije i te tehnologije ne uspijeva uključiti u svoju industrijsku bazu. Istodobno, domaća ograničenja smanjuju sposobnost europskih poduzeća da se izbore za svoje mjesto. Pod pritiskom su visokih cijena energije i velikog regulatornog opterećenja. Suočavaju se i sa sve nejednakijim uvjetima na globalnom tržištu, koje karakterizira opsežna upotreba industrijskih subvencija u inozemstvu. Europa osim toga sve više ovisi o strateškim inputima i vrlo koncentriranim lancima opskrbe.

Kako bi se zaštitila budućnost EU-a kao gospodarske sile, odredišta za ulaganja te središta proizvodnje, hitno je potreban odlučan europski odgovor.

Za Europu u pitanju nije samo gospodarski rast, već i budućnost njezina modela. Ako Europa ne poveća svoju produktivnost, postoji rizik da će se nastaviti slabi rast, što znači niže dohotke za zaposlene, manju dobit za skupine u nepovoljnom položaju i manje prilika za sve. Europa se danas suočava sa svijetom u kojem vlada suparništvo među velikim silama, borbom za tehnološku prevlast i za kontrolom nad resursima. U toj su situaciji europska konkurentnost i ono za što se Europa zalaže neodvojivi.

Naša sloboda, sigurnost i autonomija više će nego ikad ovisiti o našoj sposobnosti za inovacije, natjecanje i rast. Bit će to ključni elementi za financiranje tehnološke i energetske tranzicije EU-a, koji će zajamčiti održivost našeg posebnog socijalnog modela. Omogućit će Europi da ostane sigurna i ima globalnu ulogu na svjetskoj pozornici. Iznimno je važno stvoriti uvjete za uspjeh poduzeća, odnosno svima omogućiti jednake izgleda za uspjeh. Povećanje konkurentnosti i produktivnosti ići će ukorak s osnaživanjem građana. Čisto gospodarstvo snažan je pokretač za konkurentniju Europu. EU mora očuvati održivo blagostanje i konkurentnost i svoje jedinstveno socijalno tržišno gospodarstvo, uspješno realizirati usporednu tranziciju i zaštititi svoj suverenitet, gospodarsku sigurnost i globalni utjecaj. Kako je upozorio Mario Draghi, ako se Europa pomiri s kontroliranim i postupnim gospodarskim padom, osuđuje se na „sporu agoniju”.

Predstavnici europskih poduzeća i sindikata podržali su u veljači 2024. Deklaraciju iz Antwerpena, u kojoj se poziva na industrijski plan. U izvješću **Enrica Lette** ⁽¹⁾ upozorava se da Europa mora mnogo bolje iskoristiti svoje jedinstveno tržište ili će izgubiti važnost u svijetu koji karakterizira nadmetanje velikih sila. Rizik od deindustrijalizacije i gospodarske poteškoće bili su ključne teme javne rasprave u državama članicama uoči

(1) <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>

europskih izbora. Čelnici EU-a su na temelju strateškog programa Europskog vijeća, donijeli Izjavu iz Budimpešte, kojom se poziva na dogovor o europskoj konkurentnosti.

Draghijevo izvješće ⁽²⁾, pripremljeno na zahtjev predsjednice Komisije Ursule von der Leyen, sadržava kritičku analizu nepovoljnog položaja Europe. U izvješću se upozorava da se Europa više neće moći oslanjati na mnoge čimbenike koji su u prošlosti poticali rast: veliku vanjsku potražnju potaknutu otvorenim globalnim trgovinskim sustavom, pristup jeftinoj i obilnoj energiji iz fosilnih goriva i „mirovnu dividendu” koju je donijelo razdoblje relativne geopolitičke stabilnosti, u kojem su države EU-a mogle trošiti na druge prioritete. Europa gubi pokretače rasta upravo kad se suočava s golemim potrebama za ulaganjima u modernizaciju svojeg gospodarstva, financiranje zelene i digitalne tranzicije i svoju sigurnost. Draghijevo izvješće postavlja jasnu dijagnozu i daje konkretne preporuke Europi da promijeni smjer. **Vrijeme je za akciju.**

U skladu s političkim smjernicama predsjednice nova Komisija ima ambiciozan politički mandat da bude Komisija rasta i ulaganja. Konkurentnost je okosnica tog mandata. **U ovoj se Komunikaciji utvrđuje kompas koji će usmjeravati rad za narednih pet godina i prioritetne mjere za jačanje gospodarske dinamičnosti u Europi.**

Novi model konkurentnosti na temelju produktivnosti koja proizlazi iz inovacija

Draghijevo izvješće pokazuje da se obnova Europe mora temeljiti na inovacijama, a istovremeno treba ukloniti druge prepreke koje koče rast. Industrijska struktura Europe postala je statična. Dominiraju tradicionalni sektori, koji na istraživanje i inovacije troše manje nego tehnološki sektori u SAD-u, a tek mali broj *start-up* poduzeća doseže kritičnu masu u području revolucionarnih tehnologija ⁽³⁾. Kako će se broj stanovnika smanjiti, Europa ne može računati na to da će veći input rada potaknuti budući rast. Produktivnost stoga moramo ponovno pokrenuti pomicanjem granica inovacija i ulaganjem u vještine, a ne ograničavanjem plaća.

Europa se mora suočiti i s drugim potencijalnim preprekama konkurentnosti. Dekarbonizacija gospodarstva ne smije ugroziti konkurentnost i mora biti tehnološki neutralna, a prelaskom na čišće izvore energije moraju se smanjiti troškovi energije i nestabilnost cijena. Propisi EU-a moraju biti razmjerni. EU se mora pobrinuti i da je njegova industrija prisutna u ključnim tehnološkim sektorima i smanjiti rizike za svoju sigurnost i otpornost koji proizlaze iz ovisnosti. U protivnom će geopolitička nesigurnost smanjiti izgleda za naša poduzeća i otežati ulaganja.

Cilj je Kompasa poticati prednosti Europe, iskoristiti njezine resurse i ukloniti prepreke na europskoj i nacionalnoj razini.

Europa mora biti mjesto u kojem se izumljuju, proizvode i stavljaju na tržište tehnologije, usluge i čisti proizvodi budućnosti, dok ustrajemo na putu prema klimatskoj neutralnosti. Europa mora i dalje biti izvor najsuvremenijih znanstvenih i istraživačkih inovacija. Tako će zadržati i privući najbolje svjetske talente i osigurati kvalitetna radna mjesta za sve. Uzlaznom konvergencijom među regijama ojačat ćemo naš

(2) https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en

(3) Europska komisija (2025.), Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti. Time se može objasniti oko dvije trećine razlike u BDP-u po stanovniku između EU-a i SAD-a.

položaj u svijetu i naše jedinstvo. Takva će Europa biti jedno od glavnih svjetskih odredišta ulaganja i nagrađivati rizik i poduzetništvo.

Kompas konkurentnosti

U Kompas konkurentnosti konkurentnost je istaknuta kao jedno od glavnih načela djelovanja EU-a.

Kompasom se nastoje ostvariti dva opća cilja. Prvi je utvrditi koje politike treba promijeniti kako bi Europa ubrzala rast. U nekim će područjima trebati unaprijediti postojeće politike, a u drugima će politike trebati temeljito izmijeniti kako bi ih se prilagodilo novim okolnostima. Drugi je cilj osmisliti nove načine suradnje kako bi se odluke donosile brže i kvalitetnije, pojednostavnili okviri i pravila te prevladala rascjepkanost. Europa se s konkurentima na kontinentu može mjeriti samo ako politike EU-a i nacionalne politike imaju iste ciljeve i ako se međusobno jačaju. Budući da su mnoge ključne poluge rasta, od oporezivanja do tržišta rada i industrijskih politika, uglavnom ili djelomično u rukama vlada država članica EU-a, koordinirane nacionalne reforme i ulaganja bit će ključna sastavnica te opće strategije.

U Draghijevu izvješću utvrđena su **tri imperativa preobrazbe za poticanje konkurentnosti**, a u Kompas se utvrđuju pristup i glavne mjere za realizaciju svakoga od tih imperativa u godinama koje slijede:

- smanjenje inovacijskog jaza,
- zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost,
- smanjenje prekomjernih ovisnosti i povećanje sigurnosti.

Te glavne točke dopunjene su **horizontalnim čimbenicima** koji su nužni za podupiranje konkurentnosti u svim sektorima:

- **pojednostavnjenje** regulatornog okruženja, smanjenje opterećenja i poticanje brzine i fleksibilnosti,
- uklanjanje prepreka radi potpunog iskorištavanja prednosti koje zbog svoje veličine nudi **jedinstveno tržište**,
- **financiranje** u okviru unije za štednju i ulaganja i preusmjerenog proračuna EU-a,
- promicanje **razvoja vještina i kvalitetnih radnih mjesta** uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti,
- bolja **koordinacija politika** na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

Na kraju svakog odjeljka naveden je vremenski okvir i neiscrpan popis planiranih inicijativa.

Održivo blagostanje i konkurentnost



1. Tri imperativa preobrazbe za jačanje konkurentnosti

1.1. Smanjenje inovacijskog jaza

Udio europskih u globalnim patentima usporediv je s udjelom SAD-a i Kine. Međutim, samo se trećina patenata koji su registrirani na sveučilištima EU-a⁽⁴⁾ koristi u komercijalne svrhe. Europski istraživači i poduzetnici na putu od izuma i patentiranja do tržišta nailaze na prepreke.

EU mora ponovno pokrenuti poticajan inovacijski ciklus. Draghijevo izvješće pokazuje da je rast produktivnosti rezultat kombinacije dviju sila: disruptivnih inovacija čiji su pokretač nova, dinamična *start-up* poduzeća, koja dovode u pitanje položaj etabliranih poduzeća i povećanja učinkovitosti u zrelim tradicionalnim sektorima koji primjenjuju te inovacije. Ako su te dvije sile slabe, kao što je slučaj u Europi, gospodarstvo je sputano u sektorima sa sve manje prostora za radikalne inovacije, a potrošnja privatnog sektora u istraživanje i razvoj se zaustavlja⁽⁵⁾. **Želimo li da budućnost industrije bude „proizvedeno u Europi”, EU mora ponovno pokrenuti inovacijski ciklus.**

Osnivanje i širenje poduzeća u Europi trenutačno je otežano zbog fragmentacije tržišta, ograničenosti rizičnog kapitala i nedovoljne potpore inovacijama. Zbog trajnih regulatornih prepreka europska *start-up* poduzeća teško se šire na jedinstvenom tržištu. Imaju i manji pristup poduzetničkom kapitalu i drugim oblicima rizičnog kapitala nego slična poduzeća u SAD-u: udio globalnih fondova poduzetničkog kapitala u EU-u iznosi

⁽⁴⁾ Europska komisija (2025.), Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti.

⁽⁵⁾ MMF, 2024., *Regional Economic Outlook Note Europe: Europe's Declining Productivity Growth: Diagnoses and Remedies*, 13.11.2024.

samo 5 %, u usporedbi s 52 % u SAD-u i 40 % u Kini ⁽⁶⁾. Ta se dva čimbenika međusobno jačaju: slabiji izgledi za rast *start-up* poduzeća u EU-u i veći troškovi neuspjeha čine ih manje privlačnima za ulagatelje. Zbog toga mnoga poduzeća traže izvore financiranja u SAD-u i tamo sele kako bi imali pristup većem tržištu i široj bazi klijenata.

Posebnom strategijom EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća uklonit će se prepreke koje otežavaju osnivanje i rast novih poduzeća. Prvo će se poboljšati odnos između sveučilišta i poduzeća te stvoriti bolje mogućnosti za komercijalizaciju patenata. Uklonit će se prepreke koje proizlaze iz nedostatka pristupa rizičnom kapitalu, fragmentiranog jedinstvenog tržišta i ograničene dostupnosti i mobilnosti talenata i kvalificiranih radnika, kao i nedovoljno usmjerene potpore inovacijama. **Europskim aktom o inovacijama** potaknut će se pristup inovativnih poduzeća europskim istraživačkim i tehnološkim infrastrukturnama, intelektualnoj imovini stvorenoj javno financiranim istraživanjima i inovacijama radi povećanja patentiranja, te regulatornim izoliranim okruženjima koja će inovatorima omogućiti razvoj i testiranje novih ideja.

Jedan usklađeni skup pravila na razini EU-a za sva inovativna poduzeća, bez obzira na to gdje na jedinstvenom tržištu ulažu i posluju, umjesto da se suočavaju s 27 različitih pravnih režima, bio bi prava prekretnica. Komisija će stoga predložiti **28. pravni režim**, kojim će se pojednostavniti važeća pravila, uključujući sve relevantne aspekte prava trgovačkih društava, nesolventnosti, radnog i poreznog prava, i smanjiti troškovi neuspjeha.

EU će učiniti sve što je u njegovoj moći kako bi inovativnim europskim poduzećima osigurao potrebna financijska sredstva za rast. Europi ne nedostaje kapitala, ali je on dostupan prvenstveno u obliku bankovnog financiranja, a ne kao vlasnički kapital ili drugi oblici rizičnog kapitala. Kako bi se stvorilo prikladnije financijsko okruženje za *start-up* i *scale-up* poduzeća, u predstojećim inicijativama u okviru unije za štednju i ulaganja predstaviti će se mjere za poticanje europskog poduzetničkog kapitala (vidjeti odjeljak 2.3.).

Nadalje, Komisija će surađivati s Grupom EIB-a i privatnim ulagateljima na uvođenju programa ulaganja TechEU kako bi se pomoglo premostiti manjak financijskih sredstava radi potpore disruptivnim inovacijama, jačanja industrijskih kapaciteta Europe i *scale-up* poduzeća koja ulažu u inovativne tehnologije, kao što su umjetna inteligencija, čista tehnologija, kritične sirovine, skladištenje energije, kvantno računalstvo, poluvodiči, biološke znanosti i neurotehnologija.

U skladu s razvojem vizije budućnosti poljoprivrede i prehrambenih sustava trebat će poduprijeti i poduzetništvo u poljoprivredi kao pokretač inovativnih i održivijih poljoprivrednih praksi.

Europa će inovacijski ciklus poduprijeti i stavljanjem novog naglaska na povećanje potrošnje za istraživanje i razvoj te koordinaciju potrošnje u projektima s visokim učinkom. Kako bi se poboljšalo cjelokupno okruženje za inovacije, Komisija će predstaviti **Akt o europskom istraživačkom prostoru**, čiji je cilj povećati ulaganja u istraživanje i razvoj na ciljnu razinu od 3 % BDP-a, usmjeriti potporu za istraživanja na strateške prioritete, bolje uskladiti prioritete financiranja EU-a i država članica te poticati protok znanja i talenata u Europi. Kako je navedeno u Draghijevu izvješću, Europsko

⁽⁶⁾ EIB, *The scale-up gap: Financial markets constraints holding back innovative firms in the European Union*, 2024.

vijeće za inovacije treba nastaviti raditi na podupiranju rasta visokorizičnih poduzeća, i to sve većim preuzimanjem rizika po uzoru na elemente modela DARPA ⁽⁷⁾.

Izvršni rezultati u tehnologijama za gospodarstvo budućnosti

Usporedno sa smanjenjem prepreka širenju Europa mora osigurati uvjete za uspjeh naprednih tehnologija. Kako bi povećala svoju tehnološku suverenost i konkurentnost, Europa mora biti na čelu inovacija u tehnološkim sektorima koji će biti presudni za gospodarstvo budućnosti, kao što su umjetna inteligencija, poluvodičke i kvantne tehnologije, napredni materijali, biotehnologije, tehnologije čiste energije, robotika, svemirske tehnologije, povezana i automatizirana mobilnost.

Europa je preuzela vodeću ulogu u osiguravanju stabilnog i sigurnog okvira za poduzeća koja razvijaju i pružaju usluge digitalnih tehnologija na jedinstvenom tržištu donošenjem mjera kao što su Akt o podacima i Akt o upravljanju podacima, Akt o kibernetičkoj otpornosti i Akt o umjetnoj inteligenciji te sektorskih inicijativa kao što su Akt o industriji s nultom neto stopom emisija i novi europski prostor za zdravstvene podatke. Europske norme utjecale su na razvoj globalnog regulatornog okvira. Sad se moramo fokusirati na to da našim tehnološkim talentima pružimo uvjete za razvoj i da potaknemo vrhunski industrijski razvoj u EU-u kako bi se iskoristilo povećanje produktivnosti koje je omogućila tehnologija.

Europi je za vodeći položaj u području umjetne inteligencije potrebna računalna infrastruktura, infrastruktura u oblaku i podatkovna infrastruktura. U okviru strategije „kontinent umjetne inteligencije” inicijativa za tvornice umjetne inteligencije nastojat će iskoristiti sve dobrobiti agregiranja i mrežnih učinaka na europskoj razini. Na temelju postojeće europske vrhunske mreže superračunala EuroHPC-a, tom će se inicijativom uspostaviti „tvornice umjetne inteligencije” kako bi se povećala europska računalna snaga i kako bi *start-up* poduzeća, istraživači i industrija mogli trenirati, razvijati i poboljšavati svoje modele umjetne inteligencije. Komisija će istodobno donošenjem **akta EU-a o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije** pokrenuti javnu i privatnu inicijativu za uspostavu novih gigatvornica umjetne inteligencije specijaliziranih za treniranje vrlo velikih modela umjetne inteligencije koji će omogućiti ključne ekosustave umjetne inteligencije u cijelom EU-u. Tim će se aktom utvrditi i minimalni kriteriji za usluge računalstva u oblaku koje se nude u Europi. To će dopuniti potporu projektiranju i proizvodnji čipova u Europi, uključujući daljnje mjere povezane s najsuvremenijim čipovima za umjetnu inteligenciju. Budući da je dostupnost velike količine kvalitetnih podataka ključna sastavnica razvoja umjetne inteligencije, Komisija će predložiti **strategiju za podatkovnu uniju** kako bi se poboljšala i olakšala sigurna razmjena privatnih i javnih podataka, pojednostavnio regulatorni režim i njegova primjena te ubrzao razvoj novih sustava i aplikacija.

Europa mora i zadržati vodeći položaj u području **kvantnih tehnologija**, koje bi mogle revolucionirati sustave digitalnog šifriranja koji se danas koriste za sigurnosnu i obrambenu komunikaciju, zdravstvo (skeniranje i otkrivanje lijekova) i poslovne transakcije. Na temelju postojećeg Akta o čipovima donijet će se **kvantna strategija i kvantni akt** kako bi se riješio problem regulatorne rascjepkanosti, uskladili programi EU-

(7) Draghijevo izvješće *The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations*, str. 248.

a i programi država članica te poduprla ulaganja u paneuropsku kvantno računalstvo te komunikacijsku i senzorsku infrastrukturu.

Ulaganje u nove pokretače rasta

Biološke znanosti potiču inovacije u području biotehnologije i imaju velik potencijal za konkurentnost u svim sektorima, od farmacije, poljoprivrede i energije do hrane i hrane za životinje. **Strategijom EU-a za biogospodarstvo** EU će se pozicionirati na brzorastućem tržištu biogospodarstva sa znatnim potencijalom rasta u sektorima materijala na biološkoj osnovi, bioproizvodnje, biokemikalija i poljoprivredne biotehnologije, smanjit će se naša ovisnost o fosilnim gorivima i poboljšati gospodarska perspektiva naših ruralnih područja. Novim **europskim aktom o biotehnologiji** utvrdit će se okvir za budućnost kojim će se poticati inovacije u područjima kao što su procjena zdravstvenih tehnologija i klinička ispitivanja te općenito iskoristiti potencijal biotehnologija za naše gospodarstvo.

Potražnja za **inovativnim naprednim materijalima** u narednim će godinama eksponencijalno rasti, privući će ulaganja i preoblikovati globalne lance opskrbe. Komisija će predložiti **akt o naprednim materijalima** kako bi se osigurali okvirni uvjeti za podupiranje cjelokupnog životnog ciklusa, od istraživanja i inovacija do osnivanja *start-up* poduzeća, proizvodnje i uvođenja.

I svemirski je sektor jedan od sektora visoke tehnologije za koji se očekuje da će se znatno povećati – deveterostruko do 2030. Konkurentnost europskog svemirskog sektora mora se očuvati boljom koordinacijom javne potrošnje, podupiranjem ulaganja europskih inovativnih *start-up* i *scale-up* poduzeća te jačanjem otpornosti svemirskog lanca opskrbe. Prijedlogom **akta o svemiru** funkcioniranje unutarnjeg tržišta za aktivnosti u svemiru zaštitit će se i poboljšati nizom mjera kojima će se uskladiti zahtjevi za sigurnost, otpornost i održivost aktivnosti u svemiru na razini Unije te ukloniti rascjepkanost koja proizlazi iz nacionalnih propisa.

I politika tržišnog natjecanja važna je poluga za jačanje konkurentnosti Europe. Strogom i djelotvornom provedbom jasnih i predvidljivih protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama štiti se pošteno tržišno natjecanje, a poduzeća potiče na inovacije i povećanje učinkovitosti. Istodobno, u globalnoj utrci za razvoj dubokih tehnologija i revolucionarnih inovacija politika tržišnog natjecanja mora ići ukorak s razvojem tržišta i tehnološkim inovacijama. Stoga je potreban novi pristup koji će biti više usmjeren na zajedničke ciljeve i poduzećima omogućiti širenje na globalna tržišta, a istodobno treba uvijek osiguravati jednake uvjete tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

To bi trebalo uzeti u obzir u **revidiranim smjernicama za ocjenu koncentracija** kako bi se inovacijama, otpornosti i investicijskom intenzitetu tržišnog natjecanja u određenim strateškim sektorima dala odgovarajuća važnost s obzirom na goruće potrebe europskog gospodarstva. Općenito, zbog novog pristupa politici tržišnog natjecanja EU-a trebamo ne samo pojednostavniti i ubrzati provedbu, već je i ojačati i bolje usmjeriti. Time će se osigurati usklađen pristup koji će doprinijeti ostvarenju općih ciljeva EU-a, posebno smanjenju inovacijskog jaza, odgovoru na potrebu za učinkovitim razmjerom, prema potrebi, i podupiranju dekarbonizacije industrije EU-a. Na primjer, Komisija će preispitati okvir za prijenos tehnologije⁽⁸⁾ kako bi poduzećima zajamčila jasna, jednostavna i ažurirana pravila za ugovore o licenciranju tehnologije koja će imati pozitivan učinak na tržišno natjecanje, čime će se olakšati širenje tehnologije, potaknuti početno istraživanje i razvoj te promicati inovacije. Provedbom Akta o digitalnim tržištima otvorit će se

⁽⁸⁾ Uredba o skupnom izuzeću za prijenos tehnologije i Smjernice za prijenos tehnologije.

zatvoreni ekosustavi i inovativnim poduzećima omogućiti da kupcima ponude nove digitalne usluge. Naposljedku, Komisija će promicati širu provedbu važnih projekata od zajedničkog europskog interesa u kombinaciji s alatom za koordinaciju konkurentnosti (vidjeti odjeljak 2.5.).

Širenje inovacija u cijelom gospodarstvu

Digitalizacija i širenje naprednih tehnologija u europskom gospodarstvu druga su nužna sastavnica za povećanje rasta produktivnosti u Europi. Ukupno će 70 % nove vrijednosti stvorene u globalnom gospodarstvu u sljedećih 10 godina omogućiti digitalne tehnologije ⁽⁹⁾.

Uključivanje umjetne inteligencije u strateške sektore u kojima je Europa tradicionalno uspješna bit će ključno za održavanje njezine konkurentne prednosti. Danas tek malobrojna poduzeća u EU-u primjenjuje digitalne tehnologije, npr. samo 13 % poduzeća primjenjuje umjetnu inteligenciju ⁽¹⁰⁾. Cilj **strategije za primjenu umjetne inteligencije** bit će poticanje novih industrijskih primjena umjetne inteligencije u sektorima kao što su proizvodnja, automobilska industrija, energetika, robotika, farmaceutska industrija i aeronautika, financijske usluge te poboljšanje javnih usluga, primjerice u zdravstvu i pravosuđu.

Digitalizacija javnih usluga i uključivanje umjetne inteligencije u javni sektor povećat će konkurentnost. Bolja koordinacija i podupiranje tih primjera vertikalne primjene umjetne inteligencije i umjetne inteligencije za znanost na razini EU-a mogla bi se postići inicijativom „CERN za umjetnu inteligenciju”. **Europsko istraživačko vijeće i Europsko vijeće za inovacije** trebaju djelovati u tom smjeru u svojim područjima u skladu s istim strateškim interesima i bliže surađivati kako bi postigli rezultate.

Vodeća proizvodna poduzeća također moraju povećati svoj intenzitet istraživanja i razvoja te ubrzati širenje inovacija. Strateška partnerstva sa *start-up* poduzećima mogla bi potaknuti razvoj novih proizvoda i sustava. Budućim financiranjem istraživanja u EU-u pružit će se ciljane potpora industrijskoj konkurentnosti, uz više strateški, a manje birokratski pristup podupiranju prelaska s primijenjenog istraživanja na fazu širenja.

Za smanjenje inovacijskog jaza bit će potrebna ulaganja u najsuvremeniju digitalnu infrastrukturu, uključujući moderne svjetlovodne mreže, bežična i satelitska rješenja, ulaganja u 6G kapacitete i kapacitete računalstva u oblaku. Međutim, Europa znatno zaostaje za vlastitim ciljevima digitalnog desetljeća do 2030. za infrastrukturne veze. Kako bi se to ispravilo, u **Aktu o digitalnim mrežama** predložit će se rješenja za poboljšanje tržišnih poticaja za izgradnju digitalnih mreža budućnosti, smanjenje opterećenja i troškova usklađivanja te poboljšanje digitalne povezivosti za krajnje korisnike stvaranjem integriranog jedinstvenog tržišta za povezivost i usklađenije politike EU-a o spektru.

Glavne mjere – stup 1.

- Strategija za *start-up* i *scale-up* poduzeća [drugo tromjesečje 2025.]

⁽⁹⁾ Svjetski gospodarski forum, *For inclusive growth, leaders must embrace a global and open economic future*, siječanj 2025.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, Istraživanje EU-a o upotrebi IKT-a i e-trgovini u poduzećima (siječanj 2025.). Iako je to znatan porast u odnosu na prethodnu godinu, potencijal za mnogo širu primjenu umjetne inteligencije i dalje je nedovoljno iskorišten.

- 28. režim [četvrto tromjesečje 2025. – prvo tromjesečje 2026.]
- Europski akt o inovacijama [četvrto tromjesečje 2025. – prvo tromjesečje 2026.]
- Akt o europskom istraživačkom prostoru [2026.]
- Inicijativa za tvornice umjetne inteligencije [prvo tromjesečje 2025.], strategija za primjenu umjetne inteligencije, strategija za umjetnu inteligenciju u znanosti i strategija za podatkovnu uniju [treće tromjesečje 2025.]
- Akt EU-a o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije [četvrto tromjesečje 2025. – prvo tromjesečje 2026.]
- Kvantna strategija EU-a [drugo tromjesečje 2025.] i kvantni akt [četvrto tromjesečje 2025.]
- Europski akt o biotehnologiji i strategija za biogospodarstvo [2025. – 2026.]
- Strategija za biološke znanosti [drugo tromjesečje 2025.]
- Akt o naprednim materijalima [2026.]
- Akt o svemiru [drugo tromjesečje 2025.]
- Revizija Smjernica za kontrolu horizontalnih koncentracija
- Akt o digitalnim mrežama [četvrto tromjesečje 2025.]

1.2. Zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost

Europa je uspostavila ambiciozan okvir za dekarbonizaciju svojeg gospodarstva do 2050. Nastavit će raditi na tome te je postavila i prijelazni cilj od 90 % za 2040. ⁽¹¹⁾ Taj okvir može potaknuti konkurentnost ako su ciljevi i politike usklađeni jer poduzećima i ulagateljima pruža sigurnost i predvidljivost. Nadalje, kako je navedeno u Draghijevu izvješću, politike dekarbonizacije snažan su pokretač rasta ako su dobro integrirane s industrijskim, tržišnim, gospodarskim i trgovinskim politikama. To će uvjerenje nadahnuti **plan za čistu industriju**, čiji je cilj da EU postane privlačna lokacija za proizvodnju, među ostalim za energetske intenzivne sektore, te da se promiču čista tehnologija i novi kružni poslovni modeli kako bi EU ostvario svoje ciljeve dekarbonizacije.

Cjenovno pristupačna energija

EU prvo mora riješiti problem visokih i nestabilnih cijena energije za europska poduzeća i kućanstva. Cijene energije mnogo su više nego u konkurentnim regijama i znatno se razlikuju među državama članicama EU-a. Neki od uzroka visokih cijena energije u Europi strukturni su. Europa za gotovo dvije trećine svoje energije ovisi o uvozu fosilnih goriva. Rusko iskorištavanje te ovisnosti o uvozu u kontekstu agresivnog rata protiv Ukrajine glavni je uzrok nedavnih povećanja cijena. Ta se ovisnost s vremenom može smanjiti jer

⁽¹¹⁾ Usp. „Izbor za Europu: Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029.”.

se sve veći udio energije dobiva dekarboniziranom proizvodnjom u Europi. EU stoga mora ubrzati prelazak na čistu energiju i poticati elektrifikaciju. Međutim, neke komponente troškova cijena energije možda će se **kratkoročno** ublažiti jer su uzrokovane neučinkovitošću sustava mrežnih tarifa i oporezivanja ili nedostatnom integracijom energetskeg tržišta.

Ta će se pitanja razmotriti u **akcijskom planu za cjenovno pristupačnu energiju**, kojim će se uvesti niz mjera koje će kućanstvima i industrijskim kupcima omogućiti širi izravan pristup jeftinoj energiji. Plan će pomoći da se bolje iskoristi smanjenje troškova energije koje će biti rezultat daljnje integracije tržišta, proširi upotreba jamstava i instrumenata za smanjenje rizika kako bi se olakšalo sklapanje dugoročnih ugovora o kupnji energije i potakne industrijske kupce da pružaju usluge fleksibilnosti potražnje te će potaknuti pravednu raspodjelu troškova energetskeg sustava s pomoću bolje osmišljenih tarifa.

Neizostavan su element tog plana ulaganja u europske mreže, kojima će se popratiti napredak prema uspostavi energetskeg sustava s nultom neto stopom emisija, smanjiti rizici od ograničenja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i iskoristiti prednosti jedinstvenog energetskeg tržišta. Europa mora više ulagati u modernizaciju i širenje svoje infrastrukturne mreže za prijenos i distribuciju energije, ubrzavanje ulaganja u mreže za prijenos električne energije, vodika i ugljikova dioksida te sustave skladištenja.

Poslovni model za čistu proizvodnju

Kako bi gospodarstvo prešlo na čistu proizvodnju i postalo kružno, EU treba razviti vodeća tržišta i politike da nagradi one koji su rano prešli na čistu energiju. Najveći je pokretač u tom procesu iskorištavanje moći domaćeg tržišta EU-a. To se može postići novim mjerama za poticanje potražnje za niskougljičnim proizvodima, kao što su određivanje referentnih vrijednosti/označavanje, obvezni zahtjevi ili preferencije u javnoj nabavi ili financijski poticaji putem ugovora za kompenzaciju razlike. Komisija će koordinacijom mjera EU-a i država članica promicati agregiranje potražnje i usklađivati djelovanje država članica, među ostalim širom i jednostavnijom primjenom programa „dražba kao usluga” ⁽¹²⁾.

Osim poticaja za potražnju, proizvođači čistih tehnologija trebaju i pomoć kako bi svojim inovativnim djelatnostima preuzeli vodeći položaj u proizvodnji. Kako bi se poduzeća, posebno ona energetske intenzivna, bolje poduprla u nastojanjima da prijeđu na čiste tehnologije potreban je fleksibilan i poticajan okvir za državne potpore. Komisija će u **planu za čistu industriju** utvrditi na koji način dobro usmjerena i pojednostavnjena potpora može dodatno potaknuti ulaganja u dekarbonizaciju, a da se pritom ne naruši tržište. Komisija će u istom će duhu pozvati države članice da se pobrinu da elementi njihovih poreznih sustava koji utječu na poticaje za privatna ulaganja, kao što su pravila o amortizaciji i porezni krediti, podupiru poslovni model čiste proizvodnje.

Energetski intenzivni sektori, kao što su sektori čelika, metala i kemikalija, među najranjivijima su u ovoj fazi tranzicije. Ti su sektori okosnica europskog proizvodnog sustava jer proizvode određene inpute ključne za čitave lance vrijednosti. Kao potpora njihovoj tranziciji predstaviti će se prilagođeni akcijski planovi za neke od njih u skladu s planom za čistu industriju, na temelju bliskog dijaloga i savjetovanja s dionicima. Na

⁽¹²⁾ „Dražba kao usluga” pokrenuta je u okviru Inovacijskog fonda EU-a za banku za vodik, čime se državama članicama omogućilo da podupru prihvatljive projekte za koje su financijska sredstva EU-a bila nedostatna.

primjer, u **Akcijском planu za čelik i metale** u proljeće 2025. predložiti će se konkretne mjere za rješavanje pitanja potrebe za ulaganjima, pristupa primarnim i sekundarnim materijalima i primjene instrumenata trgovinske zaštite te će se utvrditi dugoročno rješenje za zamjenu postojećih zaštitnih mjera s obzirom na globalni prekomjerni kapaciteti koji se ne temelje na tržišnim postulatima. **Paket za kemijsku industriju** koji će se donijeti krajem 2025. bit će presudan za osiguravanje konkurentnosti industrije te zaštitu zdravlja ljudi i okoliša, uzimajući u obzir i opskrbu važnim kemikalijama.

Mobilnost i tehnološka neutralnost ključne su za konkurentnost. Komisija je pokrenula strateški dijalog s automobilskim sektorom kako bi se hitno odgovorilo na trenutačne izazove i osmislile konkretne strategije i rješenja da se osigura solidna budućnost tog ključnog sektora u Europi. Tema dijaloga bit će izazovi povezani s inovacijama i vodećim položajem u tehnologijama budućnosti, čistom tranzicijom i dekarbonizacijom, pristupom globalno konkurentnim inputima i sigurnošću opskrbe, radnom snagom i vještinama, globalnom poštenom trgovinom i tržišnim natjecanjem, pojednostavnjenjem i provedbom regulatornog okvira te poticanjem potražnje ulaganjem u infrastrukturu za punjenje i promicanjem uvođenja električnih vozila. Standardi za emisije CO₂ pružaju dugoročnu sigurnost za usmjeravanje potrebnih ulaganja. U okviru dijaloga utvrdit ćemo hitna rješenja za zaštitu kapaciteta industrije za ulaganja pri čemu ćemo razmatrati fleksibilne mogućnosti kako bi naša industrija ostala konkurentna, a da se pritom ne smanje ukupne ambicije ciljeva za 2025. Nadalje, za ostvarenje cilja klimatske neutralnosti za automobile do 2035. potreban je tehnološki neutralan pristup, u kojem će se ciljanom izmjenom propisa u okviru planirane revizije bitna uloga dati e-gorivima. Rezultati tog dijaloga uzet će se u obzir u **industrijskom akcijskom planu EU-a za automobilski sektor**, uključujući ambiciozne inicijative na strani ponude i potražnje, kao što je prijedlog o ozelenjivanju voznih parkova poduzeća.

Komisija će istodobno predložiti **plan ulaganja u održivi promet** s dodatnim mjerama za smanjenje rizika ulaganja potrebnih za brzo jačanje infrastrukture za punjenje te proizvodnju i distribuciju obnovljivih i niskougljičnih goriva namijenjenih uporabi u prometu. U novoj strategiji istaknut će se uloga koju će europske **luke i pomorska industrija** imati u budućem gospodarstvu EU-a, a uložiti će se i dodatni naponi u jačanje prekogranične željezničke povezanosti EU-a, uključujući plan za ambicioznu europsku željezničku mrežu velikih brzina.

Europa se mora boriti protiv izmještanja emisija ugljika u svojim industrijama. Situacija energetske intenzivnih industrija uključenih u sustav EU-a za trgovanje emisijama i potreba da se slučajevi izbjegavanja i neželjenih posljedica za lance vrijednosti svedu na najmanju moguću mjeru bit će temelj za predstojeće preispitivanje mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama ⁽¹³⁾. Kako bi se povećala učinkovitost tog mehanizma, u tom će se preispitivanju analizirati moguće proširenje područja primjene na druge sektore i proizvode na kraju proizvodnog lanca, kao i moguće mjere za ublažavanje učinaka na izvoz relevantne robe. Time će se ojačati cilj sprečavanja „izmještanja emisija ugljika” i postizanja većeg učinka u smislu promicanja globalnog određivanja cijena ugljika, a time i jednakih uvjeta na međunarodnoj razini.

Kako bi se zaštitila i promicala **čista tehnologija i dekarbonizirana proizvodnja** u EU-u, u okviru plana za čistu industriju i njegovih rezultata koordinirano će se mobilizirati

⁽¹³⁾ To preispitivanje je neovisno o kratkoročnim pojednostavnjenjima nekih aspekata mehanizma koja su trenutačno u pripremi. Vidjeti odjeljak 2.1.

različiti poticaji politike, od lakšeg izdavanja dozvola do poticaja industrijske politike, od reformiranih pravila o javnoj nabavi do instrumenata trgovinske zaštite, od ciljanih ulaganja u okviru strategije Global Gateway i međunarodnih partnerstava do proširenog pristupa tržištu. Intervencija politike temeljit će se na procjeni potreba i tržišnih izgleda, s naglaskom na tehnologijama koje su ključne za dekarbonizaciju i gospodarsku otpornost, novim sektorima ili na tehnologijama u kojima postoji rizik da će trenutačna domaća proizvodnja u EU-u biti pod pritiskom međunarodnih konkurenata koji imaju koristi od nejednakih uvjeta, subvencija ili potpora politikama koje dovode do prekomjernih kapaciteta koji se ne temelje na tržišnim postulatima. Energetski učinkovite tehnologije u velikoj se mjeri proizvode u Europi, što gospodarstvu EU-a daje konkurentsku prednost. Za postizanje klimatske neutralnosti bit će potrebne negativne emisije. Uvest će se poticaji, npr. u kontekstu preispitivanja Direktive o sustavu EU-a za trgovanje emisijama 2026., kako bi se osmislio poslovni model za trajno uklanjanje ugljika radi kompenzacije preostalih emisija iz sektora u kojima je teško smanjiti emisije.

Naposlijetku, u **viziji za poljoprivredu i proizvodnju hrane u EU-u** utvrdit će se kako osigurati dugoročnu konkurentnost i održivost poljoprivrednog i prehrambenog sektora u okviru ograničenja planeta te osigurati uspješna ruralna područja, sigurnost opskrbe hranom i otpornost. Europski pakt o oceanima omogućit će Europi da iskoristi svoje veliko pomorsko područje i obalu za poticanje inovacija s pomoću novih plavih tehnologija, proizvodnje čiste energije i sigurnosti opskrbe hranom.

Iskorištavanje potencijala kružnog gospodarstva

Učinkovitost resursa i poticanje kružne upotrebe materijala pridonose dekarbonizaciji, konkurentnosti i gospodarskoj sigurnosti. Predviđa se da će se kružni potencijal europskog tržišta ponovne proizvodnje do 2030. povećati s trenutačne vrijednosti od 31 milijarde EUR na 100 milijardi EUR, čime će se otvoriti 500 000 novih radnih mjesta ⁽¹⁴⁾. Europa mora težiti izgradnji jedinstvenog tržišta za otpad, sekundarne materijale i materijale koji se mogu ponovno upotrijebiti kako bi se povećala učinkovitost i proširilo recikliranje. Prijedlog **akta o kružnom gospodarstvu** bit će katalizator ulaganja u kapacitete za recikliranje i potaknuti industriju EU-a da učinkovito zamijeni primarne materijale te smanji odlaganje i spaljivanje iskorištenih sirovina na odlagalištima. To će biti popraćeno uvođenjem zahtjeva za ekološki dizajn za važne skupine proizvoda.

Glavne mjere – 2. stup

- Plan za čistu industriju i akcijski plan za cjenovno pristupačnu energiju [prvo tromjesečje 2025.]
- Akt o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije [četvrto tromjesečje 2025.]
- Akcijski plan za elektrifikaciju i paket mjera za europske mreže [prvo tromjesečje 2026.]
- Novi okvir za državne potpore [drugo tromjesečje 2025.]
- Akcijski plan za čelik i metale [2025.]

⁽¹⁴⁾ Svjetska banka, 2022.

- Paket za kemijsku industriju [četvrto tromjesečje 2025.]
- Strateški dijalog o budućnosti europske automobilske industrije i akcijski plan za tu industriju [prvo tromjesečje 2025.].
- Plan ulaganja u održivi promet [treće tromjesečje 2025.]
- Europska strategija za luke i industrijska pomorska strategija [2025.]
- Plan za željeznice velikih brzina [2025.]
- Revizija mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama [2025.]
- Akt o kružnom gospodarstvu [četvrto tromjesečje 2026.]
- Vizija za poljoprivredu i hranu [prvo tromjesečje 2025.]
- Pakt o oceanima [drugo tromjesečje 2025.]
- Izmjena Zakona o klimi [2025.]

1.3. Smanjenje prekomjernih ovisnosti i povećanje sigurnosti

Globalne veze koje je EU uspostavio u cijelom svijetu podupiru gospodarski rast i sigurnost. EU je vrlo otvoren za trgovinu, kojom se stvaraju tijesne veze, podupiru raznovrsni lanci opskrbe i čvrsti savezi s ključnim partnerima. Trgovina će biti ključna za budući rast EU-a.

U globalnom gospodarskom sustavu obilježenom geopolitičkim natjecanjem i trgovinskim napetostima EU u svoje gospodarske politike mora bolje uključiti pitanja sigurnosti i otvorene strateške autonomije. Sigurnosno okruženje preduvjet je za gospodarski uspjeh i konkurentnost poduzeća iz EU-a. Poduzeća neće dugoročno ulagati u područja u kojima se suočavaju s neizvjesnim sigurnosnim okruženjem ili prijetnjama kritičnoj infrastrukturi; ako se boje da će međunarodne napetosti uzrokovati poremećaje i blokadu njihovih lanaca opskrbe; ili ako postoji rizik da će njihova ulaganja propasti zbog nepoštenog tržišnog natjecanja koje proizlazi iz nejednakih uvjeta na globalnoj razini. S druge strane, sigurnost i otpornost mogu postati pokretači konkurentnosti i inovacija.

Trgovina i gospodarska sigurnost

Trgovina s trećim zemljama jedan je od glavnih pokretača blagostanja Europe. Vanjska trgovina robom i uslugama već čini velik udio u BDP-u EU-a. Vrijednost transatlantske trgovine između EU-a i SAD-a 2023. je premašila 1,5 bilijuna EUR; EU i SAD zajedno čine gotovo 30 % svjetske trgovine. Predviđa se da će se 90 % svjetskog gospodarskog rasta ubuduće odvijati izvan europskih granica. Stoga je visok stupanj otvorenosti trgovine ključan, ne samo za očuvanje blagostanja Europe, već i za jačanje njezine otpornosti.

Mogućnosti EU-a za diversifikaciju i smanjenje ovisnosti ovisit će o uspješnim partnerstvima. EU već ima najveću i najbrže rastuću mrežu trgovinskih sporazuma na svijetu koja obuhvaća 76 zemalja koje čine gotovo polovinu trgovinske razmjene u EU-u. Glavni smo trgovinski partner 72 zemlje, koje čine 38 % svjetskog BDP-a. Osim toga,

mobiliziramo pakete ulaganja u okviru strategije Global Gateway u cijelom svijetu, u ključnim područjima koja povezuju gospodarske interese Europe i njezinih partnera.

Zaključenje pregovora o **Sporazumu između EU-a i Mercosura** i modernizacija **Globalnog sporazuma između EU-a i Meksika** pokazuju kako uzajamno korisna trgovina može ići ruku pod ruku sa stvaranjem jednakih uvjeta i reciprociteta te povećanjem gospodarske sigurnosti. Na primjer, uzimajući u obzir polaznu vrijednost od 84 milijarde EUR godišnjeg izvoza iz EU-a, ukidanje visokih carina Mercosura omogućit će izvoznicima iz EU-a da godišnje uštede više od 4 milijarde EUR na carinama⁽¹⁵⁾ i osiguraju prednost predvodnika na tržištu. Pristup javnoj nabavi, isključivi povlašteni pristup određenim kritičnim sirovinama i zelenim proizvodima te zaštita više od 350 oznaka zemljopisnog podrijetla EU-a za tradicionalne prehrambene proizvode nude velike mogućnosti za povećanje trgovine. Istodobno su predviđene zaštitne mjere za osjetljive sektore⁽¹⁶⁾. EU će nastaviti blisko surađivati s partnerima kako bi nastavio širiti svoju široku mrežu trgovinskih sporazuma, otvarajući pristup tržištu za europska poduzeća, osiguravajući veći reciprocitet i promičući otvorenu globalnu trgovinu utemeljenu na pravilima kojom upravlja modernizirani WTO.

EU treba nastaviti prilagođavati svoju ponudu i tražiti nove načine produblivanja partnerstava i ostvarenja koristi za naša poduzeća, od **sporazuma o digitalnoj trgovini** (u tijeku su pregovori s Korejom, a pregovori sa Singapurom već su dovršeni) i **sporazuma o uzajamnom priznavanju** (koji su na snazi i u fazi razvoja s nekoliko partnera, uključujući Australiju, Kanadu, Japan, Novi Zeland, Švicarsku i SAD, čime se smanjuju troškovi postupaka potvrđivanja sukladnosti) do **sporazuma o olakšavanju održivih ulaganja** (od kojih je prvi dovršen, a drugi su u fazi razvoja). U tu će svrhu naša nova **partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja** objediniti ciljana pravila trgovine i ulaganja, ulaganja u okviru strategije Global Gateway i regulatornu suradnju u jedinstveno partnerstvo na svim razinama vlasti. Ponudit će mogućnosti za osiguravanje opskrbe sirovinama, čistom energijom, održivim gorivima u prometu i čistim tehnologijama iz cijelog svijeta, uz istodobno povećanje europskih održivih ulaganja koja su korisna za partnerske zemlje i pomoć u postizanju globalnih energetske ciljeva koje zagovara predsjednica von der Leyen. U okviru novog **pakta za Sredozemlje** ambiciozna inicijativa za transmediteransku suradnju u području energije i čistih tehnologija potaknut će velika javna i privatna ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora.

S druge strane, trgovinski odnosi EU-a ponekad nose rizike. U sve napetijem okruženju prekomjerna ovisnost može se iskoristiti, čak i kao oružje. Neke treće zemlje industrijskim politikama mogu namjerno nastojati stvoriti prekomjeran kapacitet i strateške ovisnosti. Zbog toga treba razumjeti rizike te ciljano i razmjerno na njih reagirati.

Ako se europsko tržište oslanja samo na jednog ili nekoliko dobavljača ključne robe, usluga ili drugih inputa, EU mora politikama i ulaganjima očuvati gospodarsku sigurnost te potencijal za iskorištavanje ovisnosti ili gospodarsku prisilu svesti na najmanju moguću mjeru. U Draghijevu izvješću objašnjeno je kako se Europa treba pobrinuti za to da njezini lanci opskrbe budu otporni, posebno lanci za kritične sirovine ili

⁽¹⁵⁾ Prosječna uvozna carina u Mercosuru viša je nego u brojnim drugim regijama te iznosi 13,5 %. S druge strane, prosječna carina koju EU primjenjuje na svu uvezenu robu iznosi 1,8 %. Stoga su koristi od liberalizacije carina s Mercosurom za EU velike.

⁽¹⁶⁾ Dodatni zaštitni mehanizmi, kao što su zaštitne klauzule, omogućuju EU-u da poduzme mjere ako se utvrdi da uvoz iz Mercosura, npr. govedine u okviru carinske kvote, nanosi znatnu štetu tržištima EU-a. Osim zaštitnih klauzula, Komisija će mobilizirati dodatnu potporu uspostavljanjem pričuve u vrijednosti od najmanje 1 milijarde EUR u malo vjerojatnom slučaju da nakon provedbe sporazuma dođe do poremećaja na tržištu.

uvoz osnovnih naprednih čistih ili digitalnih tehnologija, kao što su poluvodiči. Drugi su primjer trenutna ovisnost o opskrbi aktivnim sastojcima kritičnih lijekova, koji su neophodni za javno zdravlje općenito, a posebno za određene pacijente, ili gnojivima, na kojima se temelji sigurnost opskrbe hranom.

Europa mora nastaviti provoditi politike za smanjenje svoje ovisnosti o pojedinačnim ili vrlo koncentriranim dobavljačima u ključnim strateškim sektorima, i to recikliranjem, inovacijama i istraživanjima, ciljanom financijskom potporom za uspostavu ili poticanje domaćih kapaciteta za preradu ili proizvodnju i stvaranjem sigurnosnih zaliha, kao i navedenim bilateralnim i multilateralnim partnerstvima za diversifikaciju. Osim toga, Komisija će u kontekstu energetske ucjene Rusije povezane s agresivnim ratom koji vodi, predstaviti plan za zakonite mjere čiji je cilj okončati ovisnost o uvozu ruske energije.

EU je u okviru svoje strategije gospodarske sigurnosti ⁽¹⁷⁾ definirao četiri rizična područja i deset kritičnih tehnologija. Na temelju tekućih dubinskih procjena rizika poduzet će razmjerne i ciljane mjere smanjenja rizika (zaštita, promicanje i partnerstvo) kako bi odgovorio na utvrđene rizike i povećao otpornost. To uključuje mjere kao što su dubinska analiza izravnih stranih ulaganja, kontrola izvoza i praćenje vanjskih ulaganja. Komisija će izraditi standarde gospodarske sigurnosti za ključne lance opskrbe sa svojim partnerima iz skupine G-7 i drugim istomišljenicima.

Nepošteno tržišno natjecanje i izjednačavanje uvjeta za sve

Kad nepošteno tržišno natjecanje ugrožava naše jedinstveno tržište, trebamo se poslužiti zaštitnim mjerama koje su nam na raspolaganju, kao što su instrumenti trgovinske zaštite, i pobrinuti se da se strogo provodi Uredba o stranim subvencijama. Odgovarajuća kombinacija tih elemenata razlikovat će se ovisno o sektoru. EU će se također nastaviti zalagati za modernizaciju pravila WTO-a.

Intenzivnijom koordinacijom među državama članicama i oblicima agregiranja potražnje ili zajedničke kupnje na razini EU-a možemo ojačati svoj položaj u odnosu na strane dobavljače. Na primjer, za konkurentnost EU-a ključno je osigurati pouzdanu i diversificiranu opskrbu sirovinama jer su one neophodni inputi za energetske, prehrambeni i industrijski sektor. Na temelju provedbe Akta o kritičnim sirovinama moramo provoditi kombiniranu politiku promicanja domaće proizvodnje, stvaranja zaliha i diversifikacije. Na temelju nedavnog iskustva s mehanizmom AggregateEU Komisija će uspostaviti **platformu za zajedničku kupnju kritičnih sirovina** kako bi se utvrdile potrebe industrije EU-a, agregirala potražnja i koordinirala zajednička kupnja. Slično tome, **Aktom o kritičnim lijekovima** nastojat će se poboljšati opskrba kritičnim lijekovima i njihovim sastojcima, ukloniti tržišni nedostaci i smanjiti ovisnosti.

EU mora riješiti probleme nepoštenog tržišnog natjecanja i proizvodnih viškova na globalnoj razini. Često su im uzrok sustavna prekomjerna ulaganja i subvencije koje potiče država, a koji su usmjereni na ključne i strateške industrijske sektore u lancima opskrbe. Strukturni prekomjerni kapaciteti koji se ne temelje na tržišnim postulatima vode do agresivnih tržišnih izvoznih strategija kojima se povećava pritisak na europske proizvođače, koji ionako nemaju jednake uvjete. Gubitak europskih proizvodnih kapaciteta te znanja i iskustva u ključnim sektorima mogao bi dovesti do prevelike ovisnosti EU-a o uvozu u ključnim segmentima gospodarstva.

Središnju ulogu mora odigrati javni sektor. U okruženju u kojem drugi veliki akteri nameću ograničenja pristupa svojim tržištima i nastoje povećati proizvodne kapacitete u

⁽¹⁷⁾ Zajednička komunikacija o „Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti”, JOIN(2023) 20 final.

području ključnih tehnologija, Europa mora zaštititi vlastite kapacitete. Komisija će predložiti da se u **javnoj nabavi** u strateškim sektorima i tehnologijama **prednost da europskim proizvodima** Na javnu nabavu otpada oko 14 % BDP-a EU-a ⁽¹⁸⁾. Cilj je revizije Direktive o javnoj nabavi jačanje tehnološke sigurnosti i domaćih lanaca opskrbe te pojednostavnjenje i moderniziranje pravila, posebno za *start-up* i inovativna poduzeća.

Obrambena industrija, sigurnost i pripravnost

Obrambena industrija EU-a važan je pokretač konkurentnosti, ali nije dovoljno razvijena i ne iskorištava svoj puni potencijal. Iako su poduzeća iz EU-a u obrambenom sektoru konkurentna na globalnoj razini, njihov rast koče strukturne slabosti i višedesetljetni manjak ulaganja. Sektor je rascjepkan i u njemu glavnu ulogu imaju prvenstveno nacionalni akteri, od kojih mnogi djeluju na relativno malim domaćim tržištima, što smanjuje kapacitete za opskrbu. U istraživanje i razvoj u sektoru obrane ulaže se znatno manje nego u SAD-u. Zbog toga EU uvelike ovisi o vanjskim dobavljačima. Postoji znatan rizik da će EU zaostati u inovacijama u području obrane i razvoju novih naprednih sustava oružanja, što će imati negativne učinke prelijevanja na tehnologije s dvojnog namjenom. Europska obrambena industrija mora biti u stanju ponuditi puni spektar obrambenih sposobnosti i biti pokretač inovacija za cijelo gospodarstvo.

Moramo pojačati i poduprijeti napore država članica za veća, bolja, zajednička i europska ulaganja ⁽¹⁹⁾. Bolja koordinacija ključna je za financiranje, razvoj, proizvodnju i održavanje svih potrebnih obrambenih sposobnosti i infrastrukture (uključujući infrastrukturu s dvojnog namjenom) u Europi. Europa mora znatno ojačati obrambenu suradnju među državama članicama, i to agregiranjem potražnje na temelju većeg sudjelovanja u zajedničkoj nabavi u području obrane, promicanjem brzog jačanja industrije i suradnje u području zajedničkog istraživanja i razvoja s fokusom na zajedničke europske inicijative, udruživanjem resursa u okviru obrambenih projekata od zajedničkog europskog interesa, integracijom industrijskih kapaciteta EU-a i uspostavom jedinstvenog tržišta u području obrane te poboljšanjem pristupa MSP-ova financiranju u cilju njihova rasta, smanjenja neučinkovitosti i promicanja interoperabilnosti. Kako bi se utvrdile mjere potrebne za postizanje tih ciljeva, Komisija i Visoki predstavnik predstaviti će **Bijelu knjigu o budućnosti europske obrane**.

Iskustvo je naučilo Europu da pripravnost ima dodanu vrijednost. Sad treba poduzeti konkretne mjere. EU i države članice trebaju usvojiti pristup koji obuhvaća sve razine vlasti i cijelo društvo kako bi zaštitili gospodarstvo i građane, uključujući sveobuhvatnu javno-privatnu suradnju i novo načelo integrirane pripravnosti. Na primjer, u slučajevima ograničenih industrijskih i proizvodnih kapaciteta, nabava ili stvaranje zaliha robe relevantne u slučaju krize mogu se koordinirati na razini EU-a. Na temelju Niinistöova izvješća Komisija i Visoki predstavnik predstaviti će **Unijinu strategiju za pripravnost**, u kojoj će iznijeti zajednički pristup postojećim i potencijalnim prijetnjama.

Zbog sve većih hibridnih prijetnji potrebna je bolja usklađenost javnog i privatnog sektora. Digitalno doba ubrzava kibernetičke prijetnje i kibernetičke napade. O otpornosti naše digitalne, prometne i svemirske infrastrukture, energetskih mreža i tehnološkog hardvera ovise cijeli gospodarski sektori i osnovne usluge ⁽²⁰⁾. Podmorski vodovi zoran su

⁽¹⁸⁾ Europska komisija (2025.), Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti.

⁽¹⁹⁾ Zajednička komunikacija „Nova strategija za europsku obrambenu industriju: postizanje pripravnosti EU-a uz pomoć fleksibilne i otporne europske obrambene industrije”, JOIN (2024) 10 final.

⁽²⁰⁾ Vidjeti nedavni Europski akcijski plan za kibernetičku sigurnost bolnica i pružatelja zdravstvene zaštite, COM(2025) 10 final.

nedavni primjer područja u kojem postoje sve veći sigurnosni rizici. Europa mora voditi računa o rizicima za sigurnost kritične infrastrukture, digitalne ili fizičke, i to u svim fazama – od izgradnje i odabira tehnologije do operacija i sposobnosti oporavka. Strategijom unutarnje sigurnosti utvrdit će se sveobuhvatan odgovor EU-a na sigurnosne prijetnje, uključujući one internetske, te osigurati integriranje sigurnosti u propise i politike EU-a od samog početka.

Promjenjivi klimatski i ekstremni vremenski uvjeti sve više ugrožavaju gospodarsku sigurnost Europe. EU i države članice stoga moraju povećati otpornost i pripravnost redovitim ažuriranjem procjena klimatskih rizika i poboljšanjem otpornosti kritične infrastrukture od samog početka. Uključivanje otpornosti na klimatske promjene u urbanističko planiranje, uvođenje prirodnih rješenja, uvođenje kredita za zaštitu prirode i prilagodba u poljoprivredi uz istodobno očuvanje sigurnosti opskrbe hranom također su neke od opcija za zaštitu gospodarstva i društva EU-a od najgorih prirodnih katastrofa, kao što su poplave, suše, šumski požari i oluje, koje ugrožavaju lance opskrbe i proizvodne pogone. U tu će svrhu biti predstavljen **europski plan za prilagodbu klimatskim promjenama**.

Općenito, države članice moraju riješiti sve veći problem nestašice vode, i to poboljšanjem prakse i infrastrukture za upravljanje vodama, povećanjem učinkovitosti potrošnje vode i promicanjem održive upotrebe vode. Na razini EU-a Komisija će predstaviti **europsku strategiju za otpornost vodoopskrbe**.

Glavne mjere – 3. stup

- Sklapanje i provedba ambicioznih trgovinskih sporazuma i partnerstava za čistu trgovinu i ulaganja
- Transmediteranska inicijativa za suradnju u području energije i čiste tehnologije [četvrto tromjesečje 2025.]
- Platforma za zajedničku kupnju kritičnih mineralnih sirovina [drugo ili treće tromjesečje 2025.]
- Revizija direktiva o javnoj nabavi [2026.]
- Bijela knjiga o budućnosti europske obrane [prvo tromjesečje 2025.]
- Unijina strategija za pripravnost [prvo tromjesečje 2025.]
- Strategija unutarnje sigurnosti [prvo tromjesečje 2025.]
- Akt o kritičnim lijekovima [prvo tromjesečje 2025.]
- Europski plan za prilagodbu klimatskim promjenama [2026.]
- Strategija za otpornost vodoopskrbe [drugo tromjesečje 2025.]

2. Horizontalni čimbenici konkurentnosti

2.1. Jednostavnije, lakše, brže: propisi EU-a koji doprinose konkurentnosti

Regulatorno opterećenje postalo je prepreka konkurentnosti Europe. Unatoč naprednoj politici EU-a za bolju regulativu, dvije trećine poduzeća to opterećenje smatra ključnom preprekom dugoročnim ulaganjima ⁽²¹⁾. Mnogi ističu da je zbog složenosti, raznolikosti i trajanja postupaka izdavanja dozvola i administrativnih postupaka Europa manje privlačna za ulaganja u usporedbi s drugim regijama. Za obnovu europske konkurentnosti potrebno je još znatno više nego dosad smanjiti birokraciju. Regulativa mora biti razmjerna, stabilna, dosljedna i tehnološki neutralna.

Sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzanje administrativnih postupaka. Pristup sredstvima ili dobivanje administrativnih odluka moraju biti brži i jeftiniji za poduzeća i građane. Primjerice, na temelju izdavanja dozvola za energiju iz obnovljivih izvora i Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, planiranim **Aktom o ubrzanju industrijske dekarbonizacije** ubrzano izdavanje dozvola proširit će se na više sektora u tranziciji (npr. energetske intenzivne sektore). Postupci za važne projekte od zajedničkog europskog interesa i projekte od zajedničkog interesa u području energetske infrastrukture postat će jednostavniji i brži. Prijedlog višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) bit će prilika za daljnje olakšanje pristupa EU-ovim instrumentima financiranja, koji su trenutačno rascjepkani na previše programa, i njihovo pojednostavnjenje na svim razinama.

Promjene će započeti s Komisijom. Povjerenik za provedbu i pojednostavnjenje, prvi ikada, koordinira rad Komisije u tom području i usmjerava pregled pravne stečevine EU-a, čiji je cilj utvrditi načine za pojednostavnjenje, konsolidaciju i kodifikaciju zakonodavstva, prema potrebi. Svi će povjerenici redovito (dvaput godišnje) održavati dijaloge o provedbi s dionicima kako bi se upoznali s problemima u provedbi, saznali što zabrinjava poduzeća i utvrdili mogućnosti za pojednostavnjenje i smanjenje opterećenja. Provjere stvarnog stanja koje službe Komisije provode s dionicima dodatno će pridonijeti testiranju otpornosti regulative EU-a na stres. Pojednostavnjenje se mora temeljiti na razumijevanju praktičnog funkcioniranja lanaca vrijednosti i na regulatornom sustavu utemeljenom na povjerenju i poticajima, a ne na strogoj kontroli. Komisija će sljedeći mjesec predstaviti svoj opći pristup.

Komisija će uložiti dosad nezabilježene napore u pojednostavnjenje. Cilj je da se dogovoreni ciljevi politike ostvare na najjednostavniji, najciljaniji, najučinkovitiji i najmanje opterećujući način. Kako bi se zajamčili kontinuirani i mjerljivi naponi u narednim godinama, Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje tereta izvješćivanja: najmanje 25 % za sva poduzeća i najmanje 35 % za MSP-ove. Teret izvješćivanja dio je ukupnog administrativnog opterećenja. Stoga bi se, kako bi se dodatno povećala naša ambicija, ciljevi smanjenja opterećenja od 25 % i 35 % u budućnosti trebali odnositi na **troškove ukupnog administrativnog opterećenja**, a ne samo na zahtjeve za izvješćivanje. Cilj je da se na taj način do kraja mandata redovni troškovi smanje za oko 37,5 milijardi EUR ⁽²²⁾. Cilj od 35 % za MSP-ove nastojat će se ostvariti ciljanim mjerama.

Sve će započeti sljedećeg mjeseca **prvim paketom za skupno pojednostavnjenje**. Njime će se, među ostalim, uvelike pojednostavniti propisi u području izvješćivanja o održivom financiranju, dužne pažnje za održivo poslovanje i taksonomije. U skladu s ciljevima okvira za održivo financiranje za mobilizaciju ulaganja u čistu tranziciju Komisija će osigurati bolju usklađenost zahtjeva s potrebama ulagatelja, primjerene rokove, financijske

⁽²¹⁾ Anketa EIB-a o ulaganjima 2023.

⁽²²⁾ Na temelju podataka dostupnih na razini EU-a i na nacionalnoj razini te uzimajući u obzir procjenu administrativnog opterećenja skupine na visokoj razini Stoiber, EUROSTAT je procijenio da je polazna vrijednost ukupnih (godišnjih) redovnih administrativnih troškova u EU-u najviše 150 milijardi EUR.

parametre koji ne obeshrabruju ulaganja u manja poduzeća u tranziciji i obveze razmjerne opsegu djelatnosti različitih poduzeća. Posebno će se nastojati riješiti problem prijenosa negativnih učinaka na manja poduzeća u lancu opskrbe kako bi se spriječilo da u praksi budu izložena pretjeranim zahtjevima za izvješćivanje, što nikad nije bila namjera zakonodavaca.

Kako bi regulativa bila razmjerna, odnosno prilagođena veličini poduzeća, uskoro će se predložiti **nova definicija malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije**. Zahvaljujući uvođenju te nove kategorije poduzeća, većih od MSP-ova, ali manjih od velikih poduzeća, tisuće poduzeća u EU-u uživati će koristi od prilagođenog regulatornog pojednostavnjenja, slično kao MSP-ovi. Komisija priprema i **pojednostavnjenje mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama** za manje sudionike na tržištu.

Tijekom ove godine, ali i cijelog svojeg mandata, Komisija će nastaviti donositi mjere pojednostavnjenja na temelju dijaloga s dionicima. **Revizijom Uredbe REACH** obuhvatit će se postojeća pravna stečevina i nove inicijative o kemikalijama i postići stvarno pojednostavnjenje u praksi i brže donošenje odluka o važnim opasnostima, ali i o održivosti, konkurentnosti, sigurnosti i zaštiti. Nakon predložene reforme farmaceutskog okvira EU-a, kojom se nastoji ubrzati izdavanje odobrenja i pojednostavniti regulatorne postupke, Komisija priprema kratkoročne provedbene mjere za smanjenje opterećenja i pojednostavnjenje u području **medicinskih proizvoda**. Ove će godine predložiti i opsežan paket mjera pojednostavnjenja kako bi se smanjilo opterećenje na poljoprivrednim gospodarstvima i poljoprivrednicima pružila pomoć.

Nova provjera utjecaja propisa na MSP-ove i konkurentnost u procjenama učinka omogućit će bolje filtriranje novih inicijativa i procjenu očekivanih učinaka na razlike u troškovima u usporedbi s međunarodnim konkurentima. Veća pozornost posvetit će se, prema potrebi, procjeni troškova predloženih delegiranih i provedbenih akata.

Kako bi se smanjio teret izvješćivanja, istodobno s pojednostavnjenjem provest će se i digitalizacija. Kad je riječ o provedbi propisa EU-a, poduzećima i javnim tijelima treba pružiti pojačanu potporu, pomoć u izgradnji kapaciteta i tehničku pomoć. Treba olakšati primjenu digitalnih alata i umjetne inteligencije za poticanje pojednostavnjenja na državnoj razini, uz potpunu prekograničnu interoperabilnost rješenja tijela javnog sektora kao što su elektroničko izdavanje računa, e-potpis, e-podnošenje ponuda i digitalna putovnica za proizvode. Kad god je to moguće, izvješćivanje se mora prebaciti na digitalne formate koji se temelje na standardiziranim podacima. Nadovezujući se na okvir EU-a za e-IDAS, **europska poslovna lisnica** bit će temelj za jednostavno i digitalno poslovanje u EU-u jer će poduzećima osigurati neometano okruženje za interakciju sa svim javnim upravama.

Kako bi se osigurali jednaki uvjeti na cijelom jedinstvenom tržištu te suzbila fragmentacija i prekomjerna regulacija, Komisija će poduzeti odlučne mjere za **potpuno usklađivanje i provedbu propisa**. Osim rada na pojednostavnjenju vođenja evidencije u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka Komisija će nastaviti raditi na njezinoj usklađenijoj provedbi i izvršenju.

Sve institucije EU-a moraju surađivati kako bi se izbjegao „regulatorni zastoj”. Sve institucije tijekom cijelog zakonodavnog postupka moraju biti predane boljoj regulativi, u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti. U suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem, revidiranim međuinstitucijskim sporazumom zajamčit će se kontinuirana predanost pojednostavnjenju i usmjerenost na provedbu od početka do kraja zakonodavnog postupka.

2.2. Optimalno iskorištavanje prednosti jedinstvenog europskog tržišta

Jedinstveno tržište veličine kontinenta ključno je za opstanak u svijetu divova i već je 30 godina iskušan i provjeren pokretač konkurentnosti Europe ⁽²³⁾. Danas je to domaće tržište za 23 milijuna poduzeća, koja pružaju robu i usluge za gotovo 450 milijuna europskih građana. Poduzeća imaju koristi od slobodnog kretanja i predvidivih poslovnih uvjeta koji se temelje na zajamčenom poštovanju vladavine prava. Potrošačima se nudi bogat izbor i visoka razina zaštite. Međutim, jedinstveno tržište nije ni približno dovršeno. Unatoč ustrajnim naporima za uklanjanje prepreka slobodnom protoku robe, usluga, kapitala i ljudi, određene prepreke i dalje postoje, a stalno se pojavljuju i nove prepreke i izvori fragmentacije.

U Godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2025. upućuje se na posljedice nedjelovanja: posljednjih godina integracija tržišta izgubila je zamah. I doista, udio trgovine među državama članicama u BDP-u EU-a smanjio se 2023. i u sektoru robe (23,8 %) i u sektoru usluga (7,6 %) ⁽²⁴⁾. Vrijednost prekogranične trgovine uslugama na jedinstvenom tržištu manja je od trećine vrijednosti trgovine robom i, za razliku od trgovine robom, nije veća od vrijednosti trgovine uslugama s trećim zemljama. U izvješću Enrica Lette utvrđene su trajne prepreke i istaknute potencijalne koristi od ubrzavanja integracije u području elektroničkih komunikacija, energije i financijskih tržišta te izgradnje jedinstvenog tržišta za obrambene proizvode i usluge.

Uklanjanjem preostalih prepreka i širenjem jedinstvenog tržišta pridonijet će se konkurentnosti u svim njezinim dimenzijama jer će se stvoriti veća tržišta, sniziti cijene energije i poboljšati pristup ⁽²⁵⁾. Kako bi se poboljšalo funkcioniranje jedinstvenog tržišta u svim sektorima, horizontalnom strategijom za jedinstveno tržište modernizirat će se okvir upravljanja, ukloniti postojeće prepreke unutar EU-a i spriječiti stvaranje novih, poticati suradnja s državama članicama i predložiti novi pristup provedbi. Ojačana radna skupina za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta (SMET) zajamčit će prenošenje propisa bez nametanja nepotrebnog opterećenja te opću provedbu i izvršenje propisa EU-a. Uvest će se dodatne mjere usklađivanja kako bi se smanjila preostala pravna fragmentiranost, u interesu produbljivanja jedinstvenog tržišta i pojednostavnjenja. Rana i postupna integracija zemalja kandidatkinja u dijelove jedinstvenog tržišta omogućit će poduzećima da se integriraju u europske lance vrijednosti, čime će se olakšati proces konvergencije i povećati ulaganja, trgovina i konkurentnost.

Modernizirana kohezijska politika ključna je za jačanje rasta, smanjenje razlika i poticanje konkurentnosti na cijelom jedinstvenom tržištu te podupire regije i zajednice u njihovu dugoročnom razvoju i pravednoj tranziciji.

Komisija će iskoristiti priliku za ubrzavanje i povećanje pristupačnosti postupka normizacije, posebno za MSP-ove i *start-up* poduzeća. Postojećem europskom normizacijskom sustavu nedostaje prilagodljivosti bržim inovacijskim ciklusima u sektoru tehnologija u nastajanju. Sustavno sudjelovanje u globalnim postupcima normizacije vrlo je važno kako bi se postigli ishodi koji su u interesu EU-a i pomoglo industriji da zadrži konkurentan položaj na ključnim tehnološkim tržištima, kao što su telekomunikacije 5G i

⁽²³⁾ *Nova strategija za jedinstveno tržište u službi europskog gospodarstva i društva*, Mario Monti, izvješće predsjedniku Europske komisije, 9. svibnja 2010.

⁽²⁴⁾ Europska komisija (2025.), Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti.

⁽²⁵⁾ MMF procjenjuje da se *ad valorem* ekvivalent preostalih prepreka koje ograničavaju trgovinu unutar EU-a može usporediti s porezom od oko 45 % za proizvodni sektor i 110 % za uslužni sektor. „Izravni učinak smanjenja procijenjenih sektorskih prepreka unutar EU-a na razinu zabilježenu u saveznim državama SAD-a mogao bi biti povećanje produktivnosti za 6,7 %.” MMF, *Declining Productivity Growth: Diagnoses and Remedies - Regional Economic Outlook*, studeni 2024.

6G, umjetna inteligencija, tehnologija u području obnovljivih izvora energije, infrastruktura za punjenje električnih vozila, pristupačnost i internet stvari. U situacijama u kojima usklađene norme ne postoje, nisu dostupne ili u slučaju hitne potrebe treba potražiti alternativne mogućnosti pružanja pravne sigurnosti poduzećima u pogledu pridržavanja pravila EU-a.

2.3. Financiranje konkurentnosti i unija za štednju i ulaganja

Kako bi ostvario dogovorene ciljeve, EU-u su potrebna golemo financijska sredstva. Inovacije, čista tranzicija i širenje digitalnih tehnologija u svim gospodarskim sektorima podrazumijevaju vrlo visoke kapitalne troškove, među ostalim za nužno masovno povećanje zajedničkih dobara, kao što je infrastruktura, na cijelom kontinentu. Države članice obvezale su se na kvantificirane ciljeve za energiju iz obnovljivih izvora, povećanje potrošnje za istraživanje i razvoj na 3 % BDP-a, povećanje potrošnje za obranu na najmanje 2 % BDP-a (za članice NATO-a) i nadogradnju digitalne infrastrukture EU-a. U Draghijevu izvješću procjenjuje se da će ukupne potrebe za dodatnim ulaganjima u Europi do 2030. iznositi od 750 do 800 milijardi EUR godišnje, što znači da će ukupna stopa ulaganja u odnosu na BDP EU-a morati porasti za oko pet postotnih bodova BDP-a EU-a godišnje kako bi dosegla razine koje su posljednji put zabilježene 1960-ih i 1970-ih. Osiguravanje dostatnih javnih i privatnih ulaganja ključno je za poticanje rasta produktivnosti i postizanje ciljeva EU-a u pogledu inovacija, klimatske neutralnosti i obrane.

Tako velik pothvat iziskuje od EU-a i njegovih država članica da postanu mnogo vještiji u mobilizaciji privatnih ulaganja, pa tako i privlačenju institucionalnih ulagatelja, te u usmjerenijem i ciljanijem korištenju javnih sredstava. Iako je mnogim poduzećima potreban poduzetnički kapital i vlasnička ulaganja kako bi napredovala, EU se prekomjerno oslanja na financiranje zaduživanjem kod banaka ⁽²⁶⁾.

Stope štednje kućanstava u EU-u 2022. su bile za 65 % veće nego u SAD-u ⁽²⁷⁾. Međutim, financijski sektor EU-a ta sredstva ne usmjerava učinkovito u produktivna ulaganja niti izdvaja dovoljno kapitala za inovacije u gospodarstvu EU-a. Zbog toga građani ne ostvaruju odgovarajući povrat na svoju štednju, a svake se godine 300 milijardi EUR europske uštedevine ulaže na tržištima izvan EU-a.

Integracija, produbljanje i povećanje likvidnosti tržišta kapitala u EU-u nužan su korak za mobilizaciju sredstava privatnog sektora i njihovo usmjeravanje prema sektorima rasta usmjerenima na budućnost. Treba i poticati privatne ulagatelje da budu skloniji preuzimanju rizika, korištenjem javnog novca kao uporišta.

Treba brzo djelovati: Komisija će 2025. predstaviti **strategiju o uniji za štednju i ulaganja**, nakon koje će uslijediti niz konkretnih prijedloga kako bi se građanima EU-a omogućilo stvaranje bogatstva i mobilizirao kapital za europske projekte. To zahtijeva promicanje jeftinih štednih i investicijskih proizvoda na razini EU-a, uz istodobno poticanje malih ulagatelja da ih iskoriste. Komisija će raditi i na potencijalu privatnih i strukovnih mirovina kako bi građanima EU-a pomogla oko planova za mirovinu i usmjerila njihovu štednju u gospodarstvo. Komisija će istodobno nastojati ukloniti prepreke tržišno usmjerenoj konsolidaciji infrastrukture financijskih tržišta.

⁽²⁶⁾ Poduzeća iz EU-a mnogo se manje oslanjaju na tržišne izvore financiranja: manje od 30 % njihova financiranja potječe iz vlasničkog kapitala i duga kojima se može trgovati, u usporedbi s gotovo 70 % u slučaju poduzeća iz SAD-a. Vidjeti MMF, 2023., *IMF Background Note on CMU for Eurogroup*, 15. lipnja 2023.

⁽²⁷⁾ [Jesenska gospodarska prognoza 2024.: Postupan oporavak u nepovoljnom okruženju](#), studeni 2024.

Naposljetku, Komisija će predstaviti mjere za promicanje sekuritizacijskog tržišta EU-a kako bi se stvorili dodatni kapaciteti za financiranje banaka (što bi posebno trebalo koristiti kreditiranju poduzeća, pa tako i MSP-ova) te mjere za mnogo ujednačeniji nadzor; nastaviti će s reformom i usklađivanjem okvira za insolventnost na razini EU-a, koji su i dalje vrlo fragmentirani, uključujući rangiranje tražbina i pokretača insolventnosti ili pravila o financijskom kolateralu i namiri te će ukloniti porezne prepreke prekograničnim ulaganjima.

Bolja koordinacija ekonomskih politika

Osim izravnih javnih ulaganja bit će potrebna i javna potpora za smanjenje rizika i poticanje privatnih ulaganja u potrebnim količinama. S obzirom na veličinu nacionalnih proračuna država članica (oko 50 % BDP-a EU-a), sposobnost EU-a za financiranje strateških javnih ulaganja, uključujući europska javna dobra, ovisit će o određivanju prioriteta i koordinaciji nacionalnih makroekonomskih i fiskalnih politika za postizanje tog cilja.

Revidiranim okvirom EU-a za gospodarsko upravljanje taj se cilj podupire jačanjem integracije održivih fiskalnih politika i politika kojima se potiče rast putem postupnijih kretanja prilagodbe koja omogućuju veći fiskalni prostor za prioritetne reforme i ulaganja u usporedbi s prethodnim regulatornim okvirom ⁽²⁸⁾. U prvoj ocjeni na temelju tog novog okvira razdoblje prilagodbe za pet država članica produljeno je s četiri na sedam godina na temelju skupa reformskih i ulagačkih obveza. U budućnosti bi povećanje održivosti duga postupnom fiskalnom konsolidacijom trebala pratiti zaštita javnih ulaganja i osiguravanje veće nacionalne odgovornosti i bolje provedbe.

Preusmjereni proračun EU-a

Uredbom o Platformi za strateške tehnologije za Europu (STEP) EU je počeo preusmjeravati sredstva iz 11 različitih programa financiranja na industrijske projekte u tri ključne tehnologije: digitalne tehnologije i inovacije duboke tehnologije, čiste i resursno učinkovite tehnologije te biotehnologije. Uspostava jedinstvenog portala STEP-a nositeljima projekata, upravljačkim tijelima i ulagateljima olakšala je pristup financijskim sredstvima EU-a. Dosadašnje iskustvo sa STEP-om pokazuje dodanu vrijednost preusmjeravanja proračunske potpore EU-a na jasne i zajedničke prioritete konkurentnosti.

Sljedeći višegodišnji financijski okvir bit će prilika za daljnji napredak i preispitivanje strukture i dodjele proračunskih sredstava EU-a za potporu prioritetima konkurentnosti. Potrošnja proračunskih sredstava EU-a trenutačno je rascjepkana na previše programa, strateško usmjeravanje često je nedovoljno koordinirano i sustav je previše složen za korisnike. Za usmjeravanje na konkurentnost EU-a potreban je skup zajednički dogovorenih prioriteta financiranja u obliku javnih dobara EU-a i višedržavnih projekata ulaganja, koji će se definirati u okviru ojačanog mehanizma za upravljanje politikama (vidjeti odjeljak 2.5.). Na te bi potrebe trebao na integriraniji način odgovoriti novi **Europski fond za konkurentnost** predviđen u sljedećem VFO-u. Fondom će se uspostaviti ulagački kapacitet kojim će se poduprijeti strateške tehnologije i proizvodnja (od umjetne inteligencije do svemira, od čiste tehnologije do sektora biotehnologije itd.), koji su ključni za europsku konkurentnost, uključujući istraživanja i inovacije te važne projekte od zajedničkog europskog interesa. Fond će pridonijeti poticanju i smanjenju rizika privatnih ulaganja.

⁽²⁸⁾ Blog ESB-a, *Mind the gap: Europe's strategic investment needs and how to support them*, 2024.

Javno financiranje nije dovoljno: treba i mobilizirati veće količine privatnog kapitala. Potencijal Grupe EIB-a mora se u potpunosti iskoristiti kako bi se privukla privatna ulaganja i smanjio investicijski jaz u Europi u svim najvažnijim područjima, od dekarbonizacije do obrane. Mreža europskih razvojnih banaka i druge međunarodne financijske institucije također mogu pomoći u daljnjem poticanju javnih ulaganja. Smanjenje rizika financijskih instrumenata i proračunska jamstva pokazali su se snažnim alatima, s prosječnim multiplikacijskim učinkom većim od 15 puta. Nadovezujući se na uspješnu provedbu programa InvestEU, s već mobiliziranih 218 milijardi EUR ulaganja ⁽²⁹⁾, od čega 65 % iz privatnih izvora, predložit će se šira primjena programa za smanjenje rizika koje financira EU kako bi se pružila potpora rizičnijim i većim ulaganjima u ključnim gospodarskim sektorima. Treba mobilizirati i veća sredstva same Grupe EIB-a. To bi, u kombinaciji sa sredstvima EU-a, trebalo omogućiti veću upotrebu jamstava, zajmova, instrumenata mješovitog financiranja i drugih vrsta financijskih instrumenata (uključujući vlasnički kapital) za sve političke prioritete koji se podupiru iz proračuna EU-a. To podrazumijeva i proširenje područja primjene postojećih programa financiranja, počevši od programa InvestEU, čime bi mandati Grupe EIB-a i drugih partnera postali širi, jednostavniji, brži i fleksibilniji. Otvorena struktura takvih alata prilika je za pojačanu suradnju i sinergiju s nacionalnim razvojnim bankama i među njima.

2.4. Promicanje vještina i kvalitetnih radnih mjesta uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti

Temelj konkurentnosti Europe njezini su građani. EU je dom ponajboljim svjetskim znanstvenicima i istraživačima i ima dinamičan kreativni i kulturni sektor. Ima velik broj kvalificiranih radnika, snažne sustave obrazovanja i osposobljavanja, uključiva tržišta rada, zakone o nediskriminaciji i snažnu socijalnu državu. Međutim, u tijeku je korjenita preobrazba europskog tržišta rada. Iako je broj zaposlenih u EU-u porastao na 216,5 milijuna, čime je u 2023. zaposlenost dosegla novu rekordnu stopu od 75,3 %, a stopa nezaposlenosti povijesno nisku razinu (6,1 %), i dalje manjka vještina i radne snage. Na primjer, gotovo 80 % malih i srednjih poduzeća u EU-u prijavilo je poteškoće u pronalaženju radnika s odgovarajućim vještinama ⁽³⁰⁾.

Za konkurentnu Europu ključne su djelotvorne socijalne politike utemeljene na europskom stupu socijalnih prava. Konkurentnije gospodarstvo s visokom produktivnošću osigurat će da naš socijalni model bude dugoročno financijski održiv i da građani vide jasan put prema vlastitom gospodarskom uspjehu. Svi Europljani moraju moći pridonijeti poboljšanju konkurentnosti i imati koristi od toga.

Kako bi se osigurala dobra usklađenost vještina i potražnje na tržištu rada, Komisija će predstaviti inicijativu za izgradnju unije vještina, s naglaskom na ulaganjima, obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju, stjecanju vještina otpornih na buduće promjene, zadržavanju vještina, pravednoj mobilnosti, privlačenju i integraciji kvalificiranih talenata iz trećih zemalja te priznavanju različitih vrsta osposobljavanja kako bi se građanima omogućilo da rade u cijeloj Uniji. Usavršavanje i prekvalifikacija postojeće europske radne snage ključni su kako bi se omogućio prelazak s jednog na drugo radno mjesto i iz jednog zanimanja u drugo. Unija vještina uključivat će strateški plan za obrazovanje u području STEM-a, akcijski plan za osnovne vještine usmjeren na školsko

⁽²⁹⁾ InvestEU pruža široku potporu ulaganjima u okviru četiri sastavnice: održiva infrastruktura, istraživanje, inovacije i digitalizacija, MSP-ovi, socijalna ulaganja i vještine.

⁽³⁰⁾ Eurobarometrova Europska godina vještina 2023.: Nedostatak vještina, strategije za zapošljavanje i zadržavanje radnika u malim i srednjim poduzećima.

obrazovanje i europsku strategiju za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te će ojačati saveze europskih sveučilišta. Isto tako, važnost vještina i zanimanja za tržište rada zahtijeva snažan dijalog sa socijalnim partnerima, olakšavanje priznavanja i vrednovanja vještina te prikupljanje podataka o trenutačnim i budućim vještinama i kretanjima na tržištu rada. Rad u tom području uključivat će inicijativu za prenosivost vještina, čiji je cilj olakšati priznavanje stečenih vještina u slučaju mobilnosti. Osim toga, Europa mora postati pristupačnije i privlačnije odredište za kvalificirane stručnjake iz trećih zemalja, za koje se natječe s drugim zemljama, oslanjajući se na postojeća partnerstva za traženje talenata s partnerskim zemljama i buduću bazu talenata EU-a.

Nadalje, budući da se Europa suočava sa smanjenjem radno sposobnog stanovništva, potrebno je povećati sudjelovanje na tržištu rada ⁽³¹⁾. Mnogo je čimbenika koji ograničavaju pristup radu ženama, mladima i starijim građanima koji žele ostati ekonomski aktivni. Pristup tržištu rada otežan je i za niskokvalificirane osobe, osobe s invaliditetom i druge nedovoljno zastupljene skupine. Povećanje sudjelovanja na tržištu rada i produktivnosti uvelike ovisi o pravednim radnim uvjetima, pristojnim plaćama, ravnoteži između poslovnog i privatnog života te o pristupu cjenovno pristupačnoj i kvalitetnoj skrbi za djecu i dugotrajnoj skrbi. Kako bi se uhvatila u koštac s tim i drugim aspektima koji utječu na sudjelovanje na tržištu rada, Komisija će u suradnji sa socijalnim partnerima predstaviti plan za kvalitetna radna mjesta. Komisija će predstaviti i plan za cjenovno pristupačno stanovanje.

Naposljetku, svijet rada se mijenja, razvijaju se novi brzorastući gospodarski sektori i radnici se moraju moći prilagoditi kako bi zadržali sadašnji ili pronašli novi posao, ali i imali na raspolaganju sigurnosnu mrežu tijekom tranzicija. U okviru europskog semestra snažan naglasak stavit će se na poticanje država članica da moderniziraju sustave socijalne zaštite kako bi se svim radnicima osigurao pristup odgovarajućoj, učinkovitoj i djelotvornoj zaštiti. Mirovinske reforme trebale bi se kombinirati s inicijativama kojima se promiče dulji radni vijek, podupire aktivno i zdravo starenje i stvaraju uključivija tržišta rada.

2.5. Udruživanje snaga za maksimalno povećanje učinka: alat za koordinaciju konkurentnosti

EU neće uspjeti ostvariti svoje ciljeve ako se nacionalne politike i politike EU-a ne budu mogle djelotvornije koordinirati. Europa ne uspijeva postići ono što bi mogla složnim djelovanjem jer su njezine industrijske i istraživačke politike rascjepkane između EU-a i država članica, a ciljevi su im raznoliki i neusklađeni. Na jedinstvenom tržištu svaka država članica provodi vlastite industrijske politike i politike potpore nacionalnoj konkurentnosti, pri čemu premalo vodi računa o situaciji u drugim državama članicama ili im čak nanosi štetu. Time se smanjuje djelotvornost tih politika i resursa, čime se ograničava ukupna korist iz perspektive cijelog EU-a ⁽³²⁾.

Komisija će predložiti novi alat za koordinaciju konkurentnosti kako bi zajedno s državama članicama radila na zajedničkim prioritetima konkurentnosti u odabranim ključnim područjima i projektima za koje se smatra da su od strateške važnosti i od

⁽³¹⁾ Europska komisija, „Demografske promjene u Europi: paket instrumenata za djelovanje”, COM (2023) 577.

⁽³²⁾ Radni dokument MMF-a 24/249, *Industrial Policy in Europe: A Single Market Perspective*, Andrew Hodge, Roberto Piazza, Fuad Hasanov, Xun Li, Maryam Vaziri, Atticus Weller, Yu Ching Wong, prosinac 2024.

zajedničkog europskog interesa. Europskim semestrom i instrumentom NextGenerationEU uvedena je uspješna logika kombiniranja reformi i ulaganja radi provedbe prioriteta EU-a na nacionalnoj razini. Taj bi pristup trebalo dopuniti koordiniranim prekograničnim mjerama i mjerama na razini EU-a.

Alatom za koordinaciju konkurentnosti nastojat će se uskladiti industrijske i istraživačke politike te ulaganja na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Pomoći će u provedbi novih velikih inicijativa i/ili prekograničnih projekata koji imaju europsku dodanu vrijednost za strukturnu gospodarsku preobrazbu, produktivnost, dugoročan rast i kvalitetna radna mjesta te donose koristi za jedinstveno tržište. U bliskoj suradnji s državama članicama i drugim ključnim dionicima utvrdit će se mjere za postizanje zajedničkih prioriteta konkurentnosti u određenom sektoru, nužne poticajne reforme i ulaganja te konkretni projekti za koje je potrebna prekogranična koordinacija. Alat za koordinaciju primjenjivat će zajedno s pojednostavnjenim europskim semestrom usmjerenim na reforme i ulaganja za konkurentnost na nacionalnoj razini. Oba će biti dio dosljednog i učinkovitog upravljačkog mehanizma za donošenje utemeljenih odluka o ulaganjima i reformama na razini EU-a i na nacionalnoj razini. U okviru tog novog upravljačkog mehanizma prioriteti EU-a povezat će se s proračunom EU-a jer je za ostvarenje unije ulaganja potrebno uskladiti potrošnju Unije te javnu i privatnu potrošnju s prioritetima EU-a u području konkurentnosti.

U početnoj fazi Komisija će, kao pilot-projekte, predložiti koordinaciju politika EU-a i država članica u nekoliko odabranih područja koja imaju očitu dodanu vrijednost za konkurentnost EU-a. Ta bi područja mogla biti energetska i prometna infrastruktura (npr. elektroenergetske mreže i skladištenje električne energije te održiva goriva i punjenje), digitalna infrastruktura i slučajevi vertikalne primjene umjetne inteligencije, biotehnologija te drugi ključni proizvodni kapaciteti (npr. za kritične lijekove).

S obzirom na velike potrebe za ulaganjima, za provedbu takvih pilot-projekata trebat će mobilizirati što veće količine privatnog kapitala uz pomoć javnog financiranja. Komisija će u suradnji s državama članicama pratiti napredak prema djelotvornom usklađivanju. Na temelju tog iskustva Komisija će s državama članicama razviti mehanizam za upravljanje ulaganjima. Komisija namjerava surađivati na metodologiji za utvrđivanje i definiranje drugih strateških infrastrukturnih mreža, sektora ili djelatnosti prikladnih za ulaganja i koordinaciju politika u okviru alata za koordinaciju konkurentnosti, uzimajući u obzir njihov potencijal za inovacije, dekarbonizaciju i gospodarsku sigurnost ⁽³³⁾.

U okviru trenutačnog VFO-a financijski poticaji za provedbu koordiniranih ulaganja mogli bi se temeljiti na uspješnom iskustvu sa STEP-om, u okviru kojeg je već preusmjereno više od 6 milijardi EUR iz fondova kohezijske politike država članica i regija za potporu strateškim ciljevima i 8,7 milijardi EUR u okviru pet programa kojima izravno upravlja Komisija. Uz daljnje reprogramiranje fondova kohezijske politike, financijske poticaje za provedbu akcijskih planova mogli bi dati Grupa EIB-a, nacionalne razvojne banke i drugi partneri u provedbi, na temelju poboljšanoj jamstva programa

⁽³³⁾ Draghijevo izvješće (str. 41.) pruža korisnu, iako nužno shematsku i nepotpunu polaznu točku, pri čemu se razlikuju četiri opća slučaja, za koja bi bili potrebni različiti instrumenti politika: i. sektori u kojima je nepovoljan položaj Europe u pogledu troškova prevelik da bi bila ozbiljan konkurent, te je za ograničavanje ovisnosti ključna diversifikacija; ii. sektori u kojima je interes EU-a usmjeren na lokaciju proizvodnje (i posljedično zapošljavanje) u Europi, a ne na podrijetlo tehnologija; iii. sektori u kojima europska poduzeća moraju zadržati relevantno znanje i iskustvo i proizvodne kapacitete, kako bi se omogućilo povećanje proizvodnje u slučaju geopolitičkih napetosti; i iv. „novi sektori”, u kojima EU ima inovativnu prednost i u kojima postoji velik potencijal za rast.

InvestEU. To bi uključivalo reprogramiranje sredstava iz instrumenta NextGenerationEU država članica u njihove nacionalne odjeljke u okviru programa InvestEU i ciljane izmjene pravila programa InvestEU kako bi se povećala njegova sposobnost podnošenja rizika.

U okviru sljedećeg VFO-a uvođenje alata za koordinaciju konkurentnosti poduprijet će novi Fond za konkurentnost. U okviru tog fonda nastojat će se riješiti problem trošenja sredstava EU-a na previše programa koji se preklapaju i kojima se često financiraju iste stvari, ali pod drukčijim uvjetima, pa je ta sredstva teško učinkovito iskombinirati. Sveobuhvatna struktura Fonda omogućit će mu da prati europske projekte na cijelom putu ulaganja, od istraživanja, rasta, industrijske primjene do proizvodnje. Moći će fleksibilno mobilizirati sve naše financijske instrumente: bespovratna sredstva, zajmove, vlasnički kapital i javnu nabavu. Osim toga, kako bi se osigurala usklađenost i maksimalno povećali kapaciteti, financiranjem povezanim s budućim nacionalnim planovima u kojima se kombiniraju ključne reforme i ulaganja mogli bi se pružiti financijski poticaji i potpora mjerama utvrđenima u okviru koordinacijskog alata.

Glavne mjere

Skupno pojednostavnjenje i definicija malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije [26.2.2025.]

- Europska poslovna lisnica [2025.]
- Strategija jedinstvenog tržišta [drugo tromjesečje 2025.]
- Revizija Uredbe o normizaciji [2026.]
- Unija za štednju i ulaganja [prvo tromjesečje 2025.]
- Sljedeći VFO, uključujući fond za konkurentnost i alat za koordinaciju konkurentnosti [2025.]
- Unija vještina [prvo tromjesečje 2025.]
- Plan za kvalitetna radna mjesta [četvrto tromjesečje 2025.]
- Inicijativa za prenosivost vještina [2026.]

3. Zaključak

Glavni prioritet u narednim godinama mora biti obnova konkurentne snage Europe. Europa ima sve potrebne resurse da bude konkurentna u svjetskom gospodarstvu sutrašnjice, ali mora intenzivnije raditi na tom cilju. Mora iskoristiti svoje prednosti i brzo utrti put prema klimatski neutralnoj budućnosti na temelju rasta produktivnosti potaknutog inovacijama. Kompas konkurentnosti pokazuje nam put prema EU-u u kojem inovatori mogu brzo staviti proizvod na tržište, a poduzeća lako pristupiti financiranju zahvaljujući integriranom i učinkovitom tržištu privatnog kapitala na razini EU-a. U tom EU-u *start-up* poduzeće može pokrenuti i proširiti svoje djelatnosti, bilo da je riječ o robi ili uslugama, u bilo kojem dijelu jedinstvenog tržišta. U tom je EU-u znatan broj vodećih globalnih aktera u sektoru duboke tehnologije europski, a proizvodni sektori i poljoprivrednici uspješno

kombiniraju konkurentnost s prelaskom na niskougljičnu i održivu proizvodnju. Radnici imaju pristup kvalitetnim radnim mjestima i mogu se osloniti na trajnu socijalnu zaštitu i sigurnosne mreže. Svi kupci mogu pristupiti cjenovno pristupačnoj, čistoj energiji i proizvodima kad god i gdje god su im potrebni, zahvaljujući jednom od najvećih kontinentalnih tržišta na svijetu i mrežnoj infrastrukturi. EU je to u kojem države članice koriste svoj zajednički utjecaj kako bi smanjile prekomjerne ovisnosti.

U Kompasu se predlaže novi pristup konkurentnosti kojim se industrijske politike, ulaganja i reforme objedinjuju oko zajedničke vizije. Svaka komponenta osnažuje drugu. Reforme za produbljivanje jedinstvenog tržišta potrebne su kako bi industrijske politike i ulaganja ostvarili svoj puni učinak, kako bi se proširilo tržište, olakšao rast poduzeća i održao zdrav konkurentski pritisak u korist poduzeća i radnika. Taj se pristup temelji na opsežnom pojednostavljenju i novom okviru upravljanja za koordinaciju mjera na razini EU-a i država članica.

Konkurentnošću se ne možemo baviti samo na razini EU-a. Institucije EU-a, nacionalne vlade, regionalne vlasti, ali i poduzeća, moraju pojačati napore, preuzeti veću odgovornost i bolje surađivati kako bi se **zajednički suočili s tim izazovom**. Ključno sredstvo za ostvarivanje strateških prioriteta bit će alat za koordinaciju konkurentnosti. U provedbi tog programa Komisija će blisko i redovito surađivati s dionicima kako bi se utvrdila prioritetna područja i pronašla rješenja za olakšavanje poslovnih uvjeta. Socijalni dijalog i dalje će biti temelj djelovanja.

Kompas će poslužiti kao okvir za rad Komisije tijekom cijelog mandata. Nema brzog rješenja za poticanje konkurentnosti. Neke od mjera iz Kompassa bit će uskoro predstavljene i brzo će imati konkretne učinke. Međutim, mnoge će donijeti rezultate tek u srednjoročnom razdoblju i iziskivat će kontinuirane napore. Napredak Kompassa konkurentnosti pratit će se na godišnjoj razini i o njemu će se izvješćivati u godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti.

Nema prostora za oklijevanje. EU mora složno raditi na postizanju održivog blagostanja za sve ili se pomiriti s podjelama i gospodarskim padom.

Komisija poziva Europski parlament, Vijeće, Europsko vijeće i socijalne partnere da podrže Kompas konkurentnosti i aktivno pridonesu provedbi njegovih inicijativa.